

Norge

Støtte til politiske partier i Norge over medlemskontingenter til faglige organisationer er ikke lovreguleret. Det betyder, at medlemmer af faglige organisationer ikke kan forhindre, at en del af deres medlemskontingent går til at støtte et bestemt politisk parti (Bilag 2).

Finland

Området er ikke lovreguleret. Men kancellichefen i det finske arbejdsministerium oplyser, at faglige organisationer normalt ikke giver økonomisk støtte til politiske partier, men det kan forekomme, at de giver bidrag til enkelte kandidater med baggrund i de pågældende organisationer (Bilag 3).

Island

På den danske ambassades forespørgsel om, hvorvidt medlemmer af faglige organisationer i Island kan komme til at betale partistøtte via deres faglige kontingent, svarede det islandske justits- og kirkeministerium: »Om dette emne gælder ingen lov her i landet, og ministeriet har ikke kendskab til, at noget sådant har fundet sted siden første årti i sidste århundrede, da Islands Socialdemokrati og ASI (De samvirkende fagforbund i Island) var nært forbundne. Disse bånd blev imidlertid brudt i første del af århundredet, og det er usandsynligt, at enkelte fagforeninger har ydet støtte til politiske partier siden da, idet fagforeningernes medlemmer er tilhængere af forskellige partier.« (Bilag 4).

Holland

Det hollandske indenrigsministerium oplyser, at området ikke er lovreguleret, men Hollands to største fagforbund oplyser, »at de hidtil har taget afstand fra denne mulighed og ikke overvejer at give en sådan støtte.« Disse fagforbund oplyser, »at de grundlæggende har et ønske om – og udadtil tilstræber – at fremstå som politisk uafhængige.« (Bilag 5).

USA

Ifølge det amerikanske arbejdsministerium findes der ikke føderal lovgivning, der gør det muligt for medlemmer at undgå at betale bidrag via fagforeningen til politiske aktiviteter, men det understreges samtidigt, at medlemskab af en fagforening i USA er helt frivilligt. Det bemærkes, at de enkelte stater har mulighed for selv at lovgive på dette område, hvilket nogle stater har gjort (se nærmere herom i bilag 6). En domstolsafgørelse fra 1988 (Beck versus Communications Workers of America) gjorde det dog klart, at

en person, der ikke er medlem af en fagforening, kun kunne blive opkrævet fagforeningskontingent, såfremt omkostningerne gik til at dække varetagelsen af den beskæftigedes snævre interesser. Dette udelukker støtte til politisk arbejde. I 2001 udsendte den nuværende amerikanske administration et dekret om, at »alle virksomheder, der gjorde forretning med den føderale regering, skulle meddele deres medarbejdere om deres rettigheder i henhold til Beck-afgørelsen.« (Bilag 6).

Tyskland

Partilovgivningen i Tyskland fastslår, at partistøtte, som er opkrævet over et kontingent af en faglig organisation, er lovlig (Bilag 7).

Sverige

Der findes ingen lovbestemmelser om støtte til politiske partier fra private. Emnet har dog været debatteret flere gange, især op til valgkampe (Bilag 8).

Det fremgår, at Danmark ikke er det eneste land, hvor medlemmer af faglige organisationer kan komme ud for at betale penge til partipolitiske formål uden aktivt at have besluttet det. Omvendt kan det også konstateres, at f.eks. Island og Holland er nået så langt i deres demokratiske udvikling, at det slet ikke er nødvendigt at lovgive på dette område, idet de faglige organisationer har indset, at deres medlemmer ikke tilhører et bestemt parti, og derfor koncentrerer sig om at varetage medlemmernes faglige interesser i stedet for at involvere sig i partipolitik.

5. Begrundelse for forslaget

Indførelsen af den offentlige partistøtte fra 1987 og forøgelsen i 1995 havde som formål bl.a. at sikre partiernes økonomiske uafhængighed. En sådan uafhængighed er dog for nogle af partiernes vedkommende langtfra opnået, hvilket ses af tabellerne foran. Socialdemokratiet, Venstre og Det Konservative Folkeparti er således stærkt afhængig af § 3, stk. 5-støtten, idet disse partier – som det fremgår af tabellerne foran – modtager mellem ca. 20 pct. og ca. 45 pct. af deres indtægter som støtte.

Anderledes ser det ud for de andre partier. Socialistisk Folkeparti modtog i årene 1980-1990 15 pct. af partiets indtægter og i 1990-1994 14 pct. som indtægter under § 3, stk. 5. Enhedslisten har modtaget tilskud fra SiD og HK. Det Radikale Venstre, Kristeligt Folkeparti, Centrum-Demokraterne og Dansk Folkeparti modtog ingen eller kun ubetydelige tilskud.¹⁷⁾